

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Petri Leurenii Societatis Jesu, SS. Theologiæ
Doctoris, & SS. Canonum Professoris Vicarius Episcopalis,
Sive Tractatus Quaternarius Per Quæstiones & Responsa
Canonica Deductus**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1708

652. Quid possit circa visitanda monasteria Regularium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74203)

posse Episcopum Archidiaconi suis concedere, ut per alios visitent; idque ob rationabiles causas, si vel aegritudine decumbant, aut alio modo inhabiles, si absentes sunt, vel aliorum locorum Praelati, & semper residere nequeant, & cum Episcoporum licentia absint &c. & confirmat haec praesi moderna, inducitque pro hoc statuta Synodalia Osnabrugensia, in quibus dicitur: ut honori suo Archidiaconi provisum sit simulque officio, volumus non nisi tales Commissarios adhiberi, quam qui bonae famae vitaeque inculpatae, & moribus integris, & zelosi, ob amplexum etiam jurisdictionem sufficientis doctrinae &c. Interim tamen Episcoporum, ut inquit idem, interest scire, an in tali casu ad id munus idonei substituatur ab Archidiaconi Commissariis. Absolutè tamen consentire nequit Episcopus, ut id officii secularibus committatur, dum in visitationibus tam episcopalibus quam Archidiaconalibus super personarum ecclesiasticarum actus, moribus & conversatione debeat fieri inquisitio, & ea laico in personam ecclesiasticam sub pena excommunicationis interdicitur. *c. 2. de for. comp.* Illud quoque notandum, quod ad *loc. cit.* Tridentini ait Gallemart, si jurisdictione istorum inferiorum versaretur solum in videndis rationibus & computis ecclesiarum, per substitutos possent implere munus suum. De cetero profectò huic decreto minime satisficit, dum Archidiaconi visitationis istiusmodi molestias declinantes eandem committunt aliis tam in Theologia morali quam jure Canonico admodum rudibus, nec non sordido quatuor & ventri, etiam ad scandalum grave ipsorum, quos visitant, deditis.

4. Statuitur item *cit. loc.* à Tridentino, ut Archidiaconi aliique inferiores jus illud visitandi habentes visitationis suae rationem Episcopo intra mensem reddere, & depositiones testium, ac integra acta ei exhibere teneantur. idque eo fine, ut Episcopus sciat statum suae Dioecesis & animarum sibi commissarum. Neque tamen ideo Episcopus, aut eo impedito Vicarius aut visitator illius prohibeatur easdem ecclesias seorsim visitare, non obstantibus, inquit Concilium, quacumque consuetudine, etiam immemoriali, atque exemptionibus & privilegiis quibuscumque. *Laym. ad c. 1. h. t. num. 6. Pirh. n. 8.* Imò, ubi negligentiam adverteret Episcopus, deberet iterato visitare; cum illi principalis cura animarum ex officio incumbat. At tamen ad *cit. loc.* Trid. Gallemart, licet Episcopus possit iterum visitare ecclesias visitatas ab inferioribus, non potest tamen iterum punire punitos ab eis, nec ab eis absolutos cogere ad innocentiam suam demonstrandam. Quam verò salutaris foret quandoque iterata illa Episcoporum visitatio satis iudicant verba Adolphi III. Archiepiscopi Coloniensis apud Dripr. *a. 3.* dum inquit: *hactenus alio somno dormierunt Episcopi de Archidiaconorum visitatione securi, qui speciem quandam visitationis retinuerunt, sed deformem, & pravorum officiorum seu visitatorum quassum vitiosum ac reprehensibilem nunquam profectò, quod nunc serò querimus tot haereses, & sectae, moresque corrupti eo usque invaluisse, nec jaceret adeò disciplina ecclesiastica neglecta, si recte visitatum ab eis, quibus hoc munus incumbit, fuisset &c.* Quibus ipse Dripr. ex suo addit: sed
P. Leuren. *Tract. IV. De Archidiacon.*

in his malis non Archidiaconi solum, sed & Episcopi culpandi sunt, quippe quibus praecipua animarum cura ex officio incumbere, nec securum erat, Archidiaconorum, quos ipsi negligentia advertebant, curam omnia credere, sed per seipsum gregi sibi commissio intendere, crebro visitare, & casu quo haec ob negotiorum multitudinem vel non licebat, vel possibile non erat, saltem per viros, in quibus sciebant esse timorem Domini, zelum domus Dei ad vitia haeresesque eradicandas, pravosque coercendos magnanimitatem, & suos in Spiritualibus Vicarios Generales similia perficere. Licet enim Archidiaconus sit Episcopi oculus, est tamen talis oculus, qui & ipse in videndo patitur, & ab intrinsecis, nisi videns, cujus est oculus, bene dirigat, defectus varios incurrere potest &c. Poterit quoque Episcopus praestituere terminum Archidiacono ad visitationem expediendam, & praescribere comitatum ac equitatum, ne oneri sit ecclesiis, quas visitat. *Pirh. loc. cit.* juxta declarationem S. Cong. apud Gallemart. *ad cit. loc. Trid.* uti & apud Piassec. *in pr. episc. p. 2. c. 3. a. 8. num. 12.* quem citat Pirh. Porro visitatores praeter victualia moderata sibi ac suis necessaria nihil omnino exigere aut accipere debent *Laym. cit. n. 6.* de quo vide ipsam rextum fufum Tridentini *cit. c. 3.* ejusdemque declarationes allatas à Gallemart.

5. Statuitur denique circa hanc Archidiaconorum visitationem *c. 6. h. t.* ut non nisi semel in anno ecclesias proprias seu parochias speciatim ad suum Archidiaconatum spectantes visitet, nisi causa specialis emerferit, ob quam saepius visitari debeant.

Quaestio 652. Quid potestatis habeat Archidiaconus circa visitanda monasteria Regularium.

1. **R**esp. primò. Archidiaconi nullam habent potestatem visitandi in monasteria, siue sint mendicantium, siue non mendicantium, praeterquam enim, quòd de hoc satis constat ex responsione negativa data supra ad quaesitum: num jurisdictione (cujus praecipuum ferè exercitium consistit in visitatione & correctione) Archidiaconorum se extendat ad monasteria non exempta aliàs à jurisdictione episcopali. Hic tamen in specie confirmatur ex eo, quòd ne quidem ipsi Ordinarii seu Episcopi hanc potestatem habeant. Licet enim Episcopus assistentiam juris communis ac Tridentini habeat super jurisdictione Spirituali in omnibus ecclesiis tam regularibus quam secularibus suae Dioecesis, *c. cum olim. de praescriptionib. Fagn. ibid. n. 6.* modò tamen monasteria ferè omnia per diversa Pontificum privilegia exempta sunt à jurisdictione Episcopali, praecipue quòd ad hoc visitationis punctum. *Fagn. in c. tuarum. de privileg. n. 18.* ubi: regulares sunt exempti secunda speciei, & sic non comprehensivi in decretis & voluntatibus, de privileg. in 6. Sedes enim apostolica quorumcumque Ordinum Religiosos totaliter exempti ab Ordinariis jurisdictione, etiam ratione delicti commissi, contractus iniiti, ac rei existentis extra locum exemptum &c. nisi forte monasteria sint commendata, & in eis non
Y 3 vigeat

vigeat regularis observantia (secus est, si in iis vigeat regularis observantia. Fagn. in c. grave. de off. jud. ord. n. 17. & Gallemart. ad c. 8. sess. 21. Trid.) quia tunc ipsa monasteria & eorum commendatarii visitari possunt ab Episcopo loci vel viciniore, tanquam sedis Apostolicæ delegato (adeoque adhuc eorum exemptio non violatur; quia auctoritas delegata non violat exemptionem Fagn. in cit. c. tuarum. n. 33.) modò Capitibus sui ordinis non subsint. Fagn. in c. de venerabili. de censib. n. 4. juncto c. eod. in cit. grave. n. 17. juxta Trident. loc. cit. c. 20. sess. 25. de regular. Adeoque jus Ordinariorum visitandi monasteria, ac corrigendi Regulares tantum est habituale, & in defectu & in necessitate, dum nimirum ii, quibus ex officio incumbit visitare & vitia corrigere, id negligunt, vel in speciem solum visitant. in quo casu evigilat & quodammodo reviviscit jus Episcoporum visitandi actualiter, quod alias, dum Abbas alique visitatores suo fungentur officio, tantum est in habitu.

2. Resp. nihilominus secundò, Monasteria in congregationem redacta, siue sint virorum siue mulierum, quibus imminet cura animarum personarum secularium præter eas, quæ sunt de familia illorum monasteriorum, ut dum ecclesia Regularis simul est parochialis, indubitatè ab Episcopo, ejus Vicario & Archidiacono intra ejus Archidiaconatum sita, visitari possunt in iis tantum, quæ curam animarum & sacramentorum administrationem concernunt. Fagn. in c. grave. de off. jud. ord. n. 14. juxta expressum textum Trident. sess. 52. c. 11. de Regular. Et quòd, si ecclesia regularis sit divisa, ut pro una parte serviat regularibus, pro alia parte parochianis secularibus, in tali casu sola illa pars, quæ deseruit parochianis, & parochiam vicem habet, non autem illa, quæ regularibus propria est, ab Episcopo, ejus Vicario, vel Archidiacono visitari poterit Dript. loc. cit. a. 7. Idem est de ecclesiis parochialibus perpetuò unitis & annexis monasteriis Regularium; si enim eas visitare potest Episcopus vi Trident. sess. 7. c. 7. de Reform. idem poterit Archidiaconus. Notandum etiam hic est, quòd habet Gallemart. ad cit. c. 7. sess. 7. Nimirum censuisse, Episcopum posse visitare ecclesias parochiales unitas monasterio Canonico Regularium; tamen si Generalis in eo sedem ordinariam principalem habeat. Item quòd habet Fagn. in cit. c. grave. n. 16. nimirum, quòd licet visitari possint dictæ ecclesiæ unitæ & annexæ monasterio, visitare tamen non possit Episcopus domos ipsarum parochialium, in quibus non vigeat regularis observantia, sed soli parochi Regulares ab ipso approbati habitant, ut alias respondit S. Congregatio.

Questio 653. An, & quomodo Archidiaconus visitare possit ipsos Regulares expositos ad curam in pastoratibus?

R Esp. tamen si superior Regularis Abbas, Prior, Rector, seu quocumque alio nomine vocetur sit ordinarius Judex horum Regularium; adeoque ad solum illum superiorem spectet regularium correctio. Fagn. in c. quanto. de off. ordinar. num. 8. & 14. Quin & in Regularium privilegiis apud Fagn. in c. tuarum de privileg. a num. 18. ex-

preise inhibeat locorum Ordinariis, ne absquè speciali commissione Sedis Apostolicæ in personas Regularium aliquam excommunicationis, suspensionis & interdicti sententiam specialiter vel generaliter quomodolibet præmulgare præsumant. Quòd privilegium tantum abest, ut sit sublatum per c. volentes. de off. Legar. ut potius in eo fuerit præservatum. Licet etiam ex decreto Tridentini c. 3. sess. 6. Regulares exempti degentes extra claustra, si delinquant, subjiciantur visitationi, correctioni, punitioni Ordinarii non nisi Sedis Apostolicæ delegati. Verum tamen Regulares administrantes parochias, etiam pleno jure subjectas monasteriis, quæ tales subsunt visitationi, correctioni, punitioni Ordinarii, non tanquam exercenti delegatam, sed Ordinariam jurisdictionem, seu visitari possunt non tantum ab Episcopo ejusque Vicario Generali, sed & ab Archidiacono in iis, quæ curam animarum & sacramentorum administrationem concernunt. Proinde si parochus Regularis v. g. copulet alienos parochianos sine dimissoriis, vel suos sine proclamationibus, sit negligens in peragendis divinis, intermitat lectionem Catechetica &c. in Episcopi, ejus Vicarii vel Archidiaconi potestate erit; illum juxta statuta Concilii Trident. & SS. Canonum punire juxta excessus exigentiam. Quin & eundem verbotenus corrigere, si in processu visitationis, aut rumore fundato intellexerit eum scandalosè vivere, esse contentiosum, frequentare tabernas, ebrietati deditum, conversari cum personis suspectis, idque cum comminatione. Quòd nisi emendet, velit eum vel Episcopo, vel ejus superiori denunciare, & amotionem procurare. De ceterò si delictum commiserit non concernens curam animarum, vel Sacramentorum administrationem, nec ab Episcopo aut ejus Vicario, multoque minus ab Archidiacono puniri poterunt; sed in tali casu Archidiaconus delictum referre debet ad Episcopum; qui si sit notorium & probatum, superiori regulari demandare debet ut delinquentem puniat, vel si necessitas aut gravitas postulat à cura eum amoveat, seque de punitione certiotem faciat. Quòd si superior tali mandato non obtemperet, & delinquentem non puniat, & de punitione coram Episcopo non doceat, jam tum in potestate Episcopi erit, ut tanquam Sedis Apostolicæ delegatus defectum superioris suppleat, & delinquentem secundum justitiam puniat. ut Fagnan. in c. tuarum. de privileg. n. 42.

Questio 654. Qualiter in praxi ab Archidiacono (idem est de alio visitatore Synodali, aut ab Episcopo constituto) instituenda visitatio.

R Esp. methodum istam & praxin conformiter magis ad usum harum Germaniarum nostræ partium perspicue satis & bene tradi à R. P. Laurentio Dript. Ordinis S. Benedicti Professo Gladbacensi Episcopi Paderbornensis Vicarii seu Commissarii in Spiritualibus Generali, dum ante annos circiter 29. ibidem Philosophiam docerem, in libello, quem inscripsit *Speculum Archidiaconale. sect. 2. a. 1.* Unde eam hic iisdem ferè Authoris verbis apponere lubuit. Quòd itaque attinet præmittenda isti visitationi.

Archi-